

РЕШЕНИЕ

№ 308

гр. София, 13.12.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, НО III ВЪЗЗ. СЪСТАВ, в публично заседание на дванадесети ноември през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: Мирослава Тодорова

Членове: Христинка Колева
Мирослав Стоянов

при участието на секретаря Радка Ив. Георгиева
като разгледа докладваното от Мирослава Тодорова Въззивно наказателно дело от частен характер № 20211100602829 по описа за 2021 година

Производството е по реда на глава XXI НПК.

Образувано е по въззивна жалба от Б. ИЛ. С., частен тъжител, чрез повереника му срещу постановената на 24.03.2021 г. по н.ч.х.д № 14692/2019 г. присъда на СРС, НО, 93-ти състав, с която подсъдимият К. К. К. е признат за невинен и оправдан по обвинението му по чл. 148, ал. 2 вр. ал. 1, т. 1 вр. чл. 147, ал. 1 НК.

Жалбоподателят релевира оплаквания за неправилност на присъдата поради нарушаване на процесуалния и материалния закон и моли тя да бъде отменена и на нейно място да се постанови друга, с която подсъдимият К.К. да бъде признат за виновен по повдигнатото му обвинение и да му се наложи съответното наказание. В допълнението към жалбата се излагат съображения за съставомерността на инкриминираното деяние от обективна и субективна страна, като се изтъква, че тези доводи са били неправилно оценени от районния съд. Искания за събиране на нови доказателства не са направени.

В закрито съдебно заседание по реда на чл. 327 от НПК въззивният съд е преценил, че за разкриването на обективната истина по делото не се налага разпит на подсъдимия, на свидетели и вещи лица или ангажирането на други доказателства.

В откритото съдебно заседание пред въззивния съд частният тъжител и неговият повереник поддържат депозираната жалба. Повереникът излага доводи, че подсъдимият съзнателно е увредил авторитета на жалбоподателя пред широк кръг от хора, като ясно е съзнавал, че изложените факти са неистинни и представляват клеветнически твърдения. В заключение се посочва, че са налице достатъчно данни,

водещи до единствения извод, че деянието по чл. 148, ал. 2, вр. ал. 1, т. 1, т. 2 вр. чл. 147 от НК е извършено от подсъдимия.

Защитникът на подсъдимия оспорва въззивната жалба и моли да бъде оставена без уважение. Приема, че постановената от СРС присъда е правилна и кореспондира с доказателствата по делото.

Подсъдим К.К. в последната си дума заявява, че обжалваната от тъжителя присъда е правилна и моли да бъде потвърдена.

СОФИЙСКИЯТ ГРАДСКИ СЪД, като съобрази изложените от страните доводи и сам служебно провери изцяло правилността на присъдата съобразно изискванията на чл. 314 НПК, намира за установено следното.

Първоинстанционното производство е образувано по частна тъжба на Б. ИЛ. С., в която се твърди, че подс. К. К. К. е извършил престъпление по чл. 148, ал. 2 вр. с ал. 1, т. 1 вр. с чл. 147, ал. 1 от НК. В обстоятелствената част на тъжбата е посочено, че на 30.01.2019 г. подсъдимият в подаден от него сигнал по електронната поща до главния прокурор с вх. № 4288/19 г., преобразуван в пр. пр. 9814/19 г., е приписал престъпление на тъжителя, като в тъжбата са инкриминирани следните твърдения, които се посочва, че са извлечение от сигнала: „заведението изпира пари на С.и; магазин „Юбис“ укрива данъци и извършва двойно счетоводство; в Административен съд предоставя фалшиви договори за заплащане на наем на паркоместа в режим служебен абонамент с многократно завишени цени на наема; неясно придобиване на средства и множество имоти след съмнителни сделки и фалити на предприятия, управлявани или ръководени от С.; заплахи за здравето и живота”. Изтъкнато е и това, че във връзка с изясняване на обстоятелствата по сигнала частният тъжител бил разпитван заедно със семейството си. Впоследствие тъжителят проверил движението на прокурорската практика, по която бил разпитан, и разбрал, че прокурор при СРП е отказал да образува досъдебно производство.

С разпореждане от 24.09.2019 г. съдията-докладчик е дал ход на тъжбата, като е квалифицирал престъплението по чл. 148, ал. 2 вр. с ал. 1, т. 1 вр. с чл. 147, ал. 1 от НК.

С обжалваната в настоящото въззивно производство присъда първоинстанционният съд се е произнесъл по съществото на повдигнатото обвинение за част от инкриминираните изрази със същата правна квалификация като тази, която съдията-докладчик е посочил в разпореждането. Районният съд е признал подсъдимия К.К. за невинен в това, че на 30.01.2019 г. приписал престъпление на частния тъжител, като подал сигнал по електронната поща до главния прокурор с вх. № 4288/19 г., преобразуван в пр. пр. 9814/19 г. на СРП, в който заявил следното: „заведението ни изпира пари; укриваме данъци; извършваме двойно счетоводство; предоставяне на фалшиви договори за заплащане на паркоместа с многократно завишени цени на наема; фалити на предприятия, управлявани от мен; заплахи за здравето и живота”.

Първоинстанционният съд приел, че инкриминираното деяние на подс. К. не е клевета, тъй като с използваните в сигнала изрази не са приписани престъпления на тъжителя поради липсата на отправени конкретни твърдения за съответните обективни характеристики на такива, като и поради липса на субективна страна у подсъдимия, доколкото той е имал увереност, че упражнява свое право, като сигнализира, съобщавайки свои наблюдения за осъществени неправомерни деяния, с цел извършване на проверка, което изключва умишъл за приписване извършването на престъпление.

Изхождайки от изтъкнатите факти и тяхното правно значение, въззивният съд прие, че атакуваната присъда е незаконосъобразна, доколкото е постановена в

нарушение на задължителния процесуален ред за осъществяването на наказателното правосъдие по дела от общ характер. Съгласно чл. 1 НПК Наказателно-процесуалният кодекс определя реда, по който се извършва наказателното производство, за да се осигури разкриване на престъпленията, разобличаване на виновните и правилно прилагане на закона. За дела от общ характер съгласно чл. 191 НПК задължително преди съдебната фаза се провежда досъдебно производство, ръководено от съответния компетентен прокурор.

Съдията-докладчик при насрочване на делото погрешно е възприел дословно посочената в тъжбата правна квалификация на престъплението, като по този начин незаконосъобразно е преценил, че е валидно сезиран с обвинение за престъпление, което се преследва по реда на чл. 81 НПК. Въззивният съд намира този подход за незаконосъобразен по следните съображения, които се основават на историческото и систематическото тълкуване на правомощията на съдията-докладчик по делата, образувани по тъжба на пострадалия.

Съгласно чл. 24, ал. 5, т. 2 НПК не се образува наказателно производство за престъпление, което се преследва по тъжба на пострадалия, а образуването се прекратява, когато тъжбата не отговаря на условията, посочени в чл. 81 НПК. От 5.11.2017 г. първоначалната компетентност да проверява редовността на тъжбата е предоставена изключително на съдията-докладчик, защото със ЗИДНПК (Д.в. бр. 63 от 4.08.2017 г., в сила от 5.11.2017 г.) е отменено правомощието на председателя на съда по чл. 247, ал. 2 вр. ал. 1, т. 2 НПК да отказва да образува производство по тъжба на пострадалия. Правомощието на председателя на съда да отказва да образува дело от частен характер е въведено със ЗИД (дв. бр. 28 от 1982 г.) на НПК, отм. (Дв. бр. 86 от 28.10.2005 г., в сила от 29.04.2006 г.) – чл. 240, ал. 2 вр. ал. 1, т. 1 НПК, като негова изключителна компетентност, т.е. към този период съдията-докладчик не разполага с компетентност да извършва проверка за редовност на тъжбата, тъй като тази преценка е изнесена изцяло преди образуването на наказателното производство.

С приемането на настоящия НПК (Обн., ДВ, бр. 86 от 28.10.2005 г., в сила от 29.04.2006 г.) правомощието на председателя на съда (вече по чл. 247, ал. 2 вр. ал. 1, т. 2 НПК, но със същата редакция като тази по чл. 240, ал. 2 вр. ал. 1, т. 1 НПК (отм.) продължава да съществува като суверенна компетентност, а съдията-докладчик има правомощието по чл. 250, ал. 1, т. 1 и т. 2 НПК да прекратява наказателното производство единствено в случаите на чл. 24, ал. 1, т. 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9 и 10 НПК, както и когато деянието, описано в обвинителния акт, не съставлява престъпление. С други думи – съдията-докладчик не може да прекратява производството на основанията, посочени в чл. 24, ал. 4 НПК (нова ал. 5), включително поради нередовност на тъжбата.

С последващите изменения в чл. 250, ал. 1, т. 1 и т. 2 НПК (ДВ, бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) е въведено правомощие на съдията-докладчик по чл. 250, ал. 1, т. 1 НПК да прекратява образуването на производство по тъжба на пострадалия и в случаите по чл. 24, ал. 4 НПК (актуалната ал. 5) и когато деянието, описано в обвинителния акт или в тъжбата, не съставлява престъпление – изрично записано в чл. 250, ал. 1, т. 2 НПК.

При тази нормативна уредба, при действието на процесуалния закон до 5.11.2017 г., е въведен двоен първоначален филтър за редовност на тъжбата – и преди образуването на делото и след – в първия стадий на съдията-докладчик. В наказателноправната доктрина и постоянната съдебна практика относно съдържанието на правомощието на председателя на съда да отказва да образува наказателни дела от частен характер никога не е имало спор, че извършваната от него проверка не е произволна, а се изразява в именно в оценка на редовността на тъжбата и

съответствието ѝ с нормативните изисквания, които не са търпели изменения от въвеждането им – първоначално посочени в чл. 57, ал. 1 НПК (отм.), а в сегашния НПК – в чл. 81, ал. 1 НПК. В този смисъл – например решение № 16 от 14.03.2001 г. на ВКС по д. № 697/2000 г., II н. о., р. решение № 472 от 16.10.2001 г. на ВКС по н. д. № 424/2001 г., II н. о.

За да сезира валидно съда, тѣжбата съгласно чл. 81, ал. 1 НПК, освен че трябва да бѣде писмена и да съдържа данни за подателя и за лицето, срещу което се подава, следва да описва обстоятелствата на престѣплението. Съдебният орган, на когото е възложена проверката на редовността на тѣжбата, не би могъл да установи дали изложените в тѣжбата факти сочат на престѣпление, ако не си изясни кое е конкретното престѣпление. Без да направи такъв извод, съдът не би могъл да прецени и дали съобщеното в тѣжбата престѣпление е такова, което се разглежда именно по този процесуален ред, или изисква провеждане на досѣдебно производство от прокуратурата и разследващите органи.

Следователно, още преди да бѣде предвидено правомощието на съдията-докладчик изрично да проверява тѣжбата за съответствието ѝ по чл. 81, ал. 1 НПК, без да е било необходимо експлицитното препращане към разпоредбата, предвиждаща изискванията за съдържанието на тѣжбата, съдебно производство за престѣпления по тѣжба на пострадалия е започвало само когато действително тѣжбата е навеждала факти, които председателят на съда е квалифицирал като престѣпление, което се преследва по тѣжба на пострадалия. Не се е изисквало изрично пояснение на съдържанието на правомощието за отказ в чл. 274, ал. 2 НПК (отм.), защото тълкуването му е било еднозначно и е почивало на точния разум на разпоредбата.

По аргумент за по-силното основание, когато е предвидено изрично правомощие на съдията-докладчик да прекрати наказателното производство, в случай че тѣжбата не отговаря на изискванията по чл. 81, ал. 1 НПК, това несъмнено означава, че съдията-докладчик е длъжен да провери и дали се твърдят обстоятелства на престѣпление. Членуването на думата “престѣпление” е езиков аргумент, съществуващ наред с формално логическия, който изисква да бѣде установено от компетентния орган кое е конкретното заявено престѣпление.

Отделно от изтъкнатите съображения, спецификата на фактическия състав за повдигане на обвинение за престѣпление, което се преследва по тѣжба на пострадалия, както и възникването на фигурата на подсъдимия, допълнително категорично обуславят необходимостта да се извърши преценка твърди ли се в тѣжбата престѣпление и кое е то.

По дела, образувани по тѣжба на пострадалия, процесуалното качество на подсъдимия възниква едва след като съдията-докладчик приеме тѣжбата за редовна, удовлетворяваща изискванията на чл. 81, ал. 3 НПК, и в разпореждането, с което ѝ даде ход, по чл. 252, ал. 4 НПК даде правна квалификация на фактите на твърдяното престѣпление. Поради това, за разлика от делата, образувани въз основа на обвинителни актове, споразумения и предложения за освобождаване от наказателна отговорност от прокуратурата, по делата, образувани по тѣжба на пострадалия, съгласно чл. 254, ал. 4 НПК на подсъдимия се връчва освен процесуалния документ, по който е образувано делото (тѣжбата) и препис от разпореждането на съдията-докладчик за насрочване на делото. Това е така, тъй като обвинението е съвкупност от факти и право, поради което повдигането му по този вид дела е фактически състав, който приключва с разпореждането на съдията-докладчик, с което се дава ход на тѣжбата и правна квалификация на престѣплението, предмет на разглеждане.

Поради това и след като има процесуалното задължение да предаде на съд само

обвинения в престъпление и то такова, което се преследва по тъжба на пострадалия, съдията-докладчик е овластен, в зависимост от резултатите от проверката на редовността на тъжбата в частта относно данните на престъплението, да й даде ход или да прекрати наказателното производство по реда на чл. 250, ал. 1, т. 1 вр. чл. 24, ал. 5, т. 2 НПК. С други думи – и понастоящем, след отмяна на дублиращото се правомощие на съдията-докладчик по чл. 250, ал. 1, т. 2 НПК по отношение на тъжбата, не е настъпила никаква съдържателна промяна в процесуалната му власт.

В процесния случай, видно от изложените в тъжбата обстоятелства, е видно, че тъжителят не твърди извършено срещу него престъпление клевета, а престъпление по чл. 286, ал. 1 НК (набедяване). Както вече беше посочено, тъжителят излага фактите, а правната им оценка за изясняване на това дали те твърдят съставомерно деяние и то такова, което се преследва по този процесуален ред, е на съда.

Тъжителят по същество твърди, че е набеден от подс. К.К., защото той е подал сигнал до главния прокурор с вх. № 4288/19 г., преобразуван в пр. пр. № 9814/19 по описа на СРП, с който го е обвинил в конкретни престъпни деяния – пране на пари, укриване на данъци, документни престъпления, престъпления срещу кредиторите. Твърди се на следващо място, че сигналът е станал основание тъжителят да бъде разпитан по образуване по него прокурорска преписка. Главният прокурор е надлежен орган на властта, в чиято компетентност е разпореждането на действия по разследване, които могат да прераснат в наказателно преследване. Сигналът е подаден именно с такава цел – главният прокурор, който представлява единната централизирана прокуратура – конституционният орган да привлече към наказателна отговорност, да упражни правомощията си по служба. Нещо повече, в тъжбата е посочено изрично, че в резултат на сигнала срещу тъжителя е започнала прокурорска проверка. Това фактическо описание на престъпното деяние навежда на друга правна квалификация, а не на тази, посочена в тъжбата по чл. 148, ал. 2 вр. с ал. 1, т. 1 вр. с чл. 147, ал. 1 от НК, която не е обвързваща за съда, тъй като неговото правомощие се изразява в прецизно изясняване на съдържанието на твърденията на тъжителя и субсумирането им под съответната правна норма, криминализираща престъпление.

Престъплението набедяване има за непосредствен обект на посегателство обществените отношения, свързани с правилното функциониране на правосъдната система. За осъществяването на състава на престъпното деяние набедяване е необходимо деецът да съобщи пред надлежен орган на власт за извършено от друго конкретно престъпление, знаейки че набеденият е невинен и така да предпостави евентуалното му наказателно преследване.

В настоящия случай тъжителят инкриминира тъкмо такова активно поведение от страна на подсъдимия, което е било насочено към търсене на наказателна отговорност от тъжителя, въпреки че според изричното твърдение на тъжителя подсъдимият е бил наясно, че сигналът му съдържа неверни обстоятелства.

За яснота е необходимо да бъде направено отграничение на престъплението набедяване от престъплението клевета. Разликата между двете престъпления е в различната цел, която преследва деецът, средството, с което си служи и защитаването благо. Набедяването е насочено главно срещу правосъдието и може да доведе до много по-тежки резултати от клеветата, тъй като е възможно да се стигне до осъждане на невинен човек. Освен това наказателното преследване за набедяване се възбужда от органите на досъдебното производство, а не по тъжба на пострадалия, както е при клеветата.

Поради това, давайки ход на тъжбата, в която е изложено описание на деяние, което представлява набедяване по чл. 286, ал. 1 от НК, районният съд е допуснал съществено процесуално нарушение, защото е правораздавал извън своята

компетентност и е иззел правомощието на прокурора да повдигне обвинение с обвинителен акт. Съдията-докладчик, а в хода на откритото съдебно заседание едноличният съдебен състав е пропуснал да упражни правомощията си първо по чл. 250, ал. 1, т. 1 вр. чл. 24, ал. 5, т. 2 НПК, а след това по чл. 289 вр. чл. 24, ал. 5, т. 2 НПК, тъй като тъжбата не отговаря на изискванията на чл. 81 НПК, доколкото не съдържа твърдения за престъпление, което се преследва по тъжба на пострадалия.

Преценката по чл. 250, ал. 1, т. 1 НПК и по чл. 289 НПК вр. чл. 24, ал. 5, т. 2 НПК включва включва оценка на твърденията в тъжбата по същество, доколкото предпоставя съотнасяне на фактите към материалния закон, за да се постигне целевият резултат, който удовлетворява правния интерес на пострадалия – провеждане на съдебно следствие само по годни да получат осъдителна присъда обвинения, в случай че бъдат доказани. Вложената законодателна целесъобразност е ясна – да се оптимизира правораздавателната дейност чрез фокус върху дейността по доказване на обвинения, които бидейки обосновани, обективно могат да ангажират наказателната отговорност на подсъдимия. В конкретния случай процесната тъжба не може да постигне търсената защита, защото процесуалният ред за това е различен и включва участието на органите на досъдебното производство.

Поради това въззивният съд намира, че са налице основанията на чл. 335, ал. 1 НПК за отмяна на присъдата и изпращане на делото на СРП, тъй като престъплението, за което е образувано производството по тъжба на частния тъжител, е от общ характер и компетентната прокуратура да ръководи разследването е СРП.

Мотивиран от гореизложеното, Софийският градски съд, НО, III-ти въззивен състав

РЕШИ:

ОТМЕНЯ присъда, постановената на 24.03.2021 г. по н.ч.х.д № 14692/2019 г. по описа на СРС, НО, 93-ти състав.

На основание чл. 335, ал. 1 **ИЗПРАЩА** делото на Софийска районна прокуратура, тъй като престъплението, за което е образувано производството по тъжба на частния тъжител, е от общ характер.

Решението не подлежи на обжалване. Да се съобщи на страните за сведение.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____